

Workshop Archief: deze workshop beoogt de deelnemende leerlingen in te wijden in enkele geheimen van het archief. De stadsarchivaris is de aangewezen specialist om dit te doen. In elk stadsarchief zijn wel 'topstukken' aanwezig, bijzondere documenten, die bij de leerlingen een historische sensatie kunnen oproepen: het verleden wordt tastbaar. Ook geeft een archiefbezoek de leerlingen inzicht in de rijkdom en complexiteit van de historische erfenis van hun stad.

ALTERNATIEF: OOK EEN BEZOEK AAN EEN STADSMUSEUM KAN AAN DIT DOEL BEANTWOORDEN. IN VEEL STEDEN ZIJN ARCHEOLOGISCHE WERKGROEPEN ACTIEF, DIE WELLICHT WILLEN MEEWERKEN AAN DIT PROJECT.

Na de sensatie komt de documentatie: leerlingen moeten ook materiaal verzamelen dat geschikt is om een totaalbeeld te geven van de ontwikkeling van de stad. In overleg met de school kan het archief wellicht materiaal ter beschikking stellen (website, kopieën van documenten).

Een bijzonder alternatief is de inrichting van een kleine (archeologische of historische) expositie op school; hiermee is tevens een alternatieve presentatievorm aangegeven.

Workshop Poëzie: hierbij gaat het er om, de leerlingen te laten oefenen met dichtelijke technieken en vormen, waarbij zij worden uitgedaagd om tot persoonlijk en creatief taalgebruik te komen dat aanspreekt door vorm, toon, ritme en inhoud. Uiteraard kan deze workshop goed aansluiten bij lessen Nederlands over poëzie. Indien een plaatselijke dichter bereid is mee te werken, kan de workshop een extra dimensie krijgen door de kennismaking met een expert en diens werk(wijze). Ook aandacht voor de voordracht van poëzie is op zijn plaats. Een prima vervolg van deze workshop is een e-mailproject, waarbij leerlingen hun gedichten laten lezen en becommentariëren door dichter of docent: deze werkwijze past goed bij de vereiste persoonlijke benadering.

ALTERNATIEF: TRENDY POËTISCHE VORMEN ZIJN: RAP EN SLAM POETRY, EEN VRIJ NIEUWE VORM WAARBIJ DICHTERS TEGEN ELKAAR OPDICTEN TEGENOVER EEN ACTIEF PUBLIEK (ZIE OOK WWW.EPIBREREN.COM/SLAM/). Wie leerlingen wil laten rappen, heeft muzikale medewerking nodig om aan goede beats te komen. Leerling-experts zijn op veel scholen te vinden!

Workshop Fotografie: in veel steden zijn fotografieclubs die wellicht willen meewerken aan een workshop. Misschien zijn er ook mogelijkheden om een aantal digitale camera's te huren of te

lenen. Of misschien zijn er voldoende leerlingen die een digitale camera van thuis mogen lenen. Veel leerlingen vinden het aantrekkelijk om beter te leren werken met een (digitale) camera; ze kunnen de tips direct toepassen in het project. Competente fotografen zijn niet zelden ook op school te vinden onder personeel en leerlingen.

Workshop Toneel: is er een dramadocent op school, dan kan men in eigen beheer een heel eind komen met de opzet van een workshop toneel. Het gaat om elementaire zaken: op de planken durven staan, dictie, tekstbeheersing, lichaamsexpressie. Leerlingen krijgen de opdracht, historische personen gestalte te geven; laat deze concrete rol het uitgangspunt zijn. Afhankelijk van de aanwezige expertise op school (leerlingen, toneelgroep?) kan de workshop worden uitgebreid met elementen als belichting, kostumering, decor en grime.

Workshop Beeldbewerking: veel scholen hebben onder leerlingen en docenten expertise in huis als het gaat om toepassingen die veelal bij digitale camera's worden bijgeleverd om de foto's te bewerken. Uitgeklede probeerversies van bijvoorbeeld Photoshop of Corel Draw zijn bij uitstek geschikt om eigen foto's te leren bewerken tot creatieve werkstukken, waaraan bijvoorbeeld teksten of gedichten zijn toegevoegd. Het gaat er ook hier om, dat leerlingen technieken krijgen aangereikt die de eigen creativiteit stimuleren.

Workshop Website bouwen: ook hiervoor geldt waarschijnlijk: hobbyisten genoeg in huis. Het bouwen van de eigen website kan vaak thuis direct worden toegepast, omdat veel internetproviders ruimte beschikbaar stellen voor een homepage. Maar het kan ook op school gebeuren, in een digitaal instructielokaal en onder begeleiding van vrijwilligers of de ict-coördinator. Is er op school niemand te vinden, zoek dan contact met de plaatselijke ict-hobbyclub.

Tot slot: oefenen met debatteren

Nog een opmerking bij Kunst in Mijn Stad. Als hierbij gekozen wordt voor debatteren in de vorm van een 'Lagerhuis' verdient het aanbeveling, de leerlingen vooraf instructie te geven over en te laten oefenen met debatteertechnieken. Een voorbereidend debat in de klas over bijvoorbeeld het thema 'Wat is kunst?' kan een goede aanzet zijn tot een geslaagd debat op de projectdag.

Lesbrief mijn stad

DOCENTENHANDLEIDING

'De plaats waar ik woon, vormt mij en vice versa. Ik schrijf hier mijn geschiedenis.'

Over deze lesbrieven

Voor u ligt materiaal waarmee u een grootschalig, vakoverstijgend, ambitieus project op school kunt uitvoeren over stadsgeschiedenis. Als u voor uw school besluit om dit volledige lespakket te gebruiken, heeft u de medewerking van collega's van andere secties nodig, en ruim de tijd om alles goed voor te bereiden, derden erbij te vragen, en alle activiteiten in te plannen. Voor een grootschalig schoolproject, bijvoorbeeld in een bijzondere projectweek, is deze lesbrieven in eerste instantie bedoeld. Maar het kan anders. U kunt er evengoed voor kiezen om slechts één van de vier delen in uw lessen uit te voeren, of om de onderwerpen minder vergaand aan te pakken. In dat geval kunt u zelf onderdelen kiezen en een nieuw schema maken dat beter past in uw planning.

Inleiding

Leerlingen zijn in veel gevallen ook stadsbewoners. Op allerlei manieren zijn ze betrokken bij hun stad en stadswijk. Lief en leed van hun eigen leven zijn verbonden met bepaalde plekken in hun wijk: het parkje, de basisschool, de hangplek... De stad heeft hen veel te bieden: opleidingsmogelijkheden, maar ook vermaak, sportvoorzieningen en hulp als er iets misgaat. Hun stad heeft ook een identiteit, een eigen gezicht dat is getekend door het verleden en door de activiteiten die er plaatsvonden, met gebouwen, kunstwerken en monumenten als markante getuigen. Als stadsbewoner heb je deel aan die identiteit en bouw je mee aan de toekomst van het levende erfgoed van je eigen stad. En steeds komen er nieuwe bouwers bij, uit alle windstreken – op zoek naar een plek in hun stad. Dit project helpt scholieren zich te spiegelen in hun stad, en leerzame ontdekkingen te doen.

Verantwoording

In dit project gaan de leerlingen hun oude of nieuwe culturele erfgoed verkennen, en hun persoonlijke verbondenheid met de stad onderzoeken. Dat kan niet door op school te blijven. Ze zullen de stad in moeten, en zich laten voorlichten door experts. Ze zullen hun kennis van de stad moeten verbreden en verdiepen, en hun beelden bijstellen. Een persoonlijke verrijking, maar ook een leerzame activiteit die aansluit bij veel kerndoelen van diverse schoolvakken. In dit project wordt ernaar gestreefd, de leerlingen zelf actief te maken en uit te dagen tot creatief

gebruik van een scala aan algemene en vakspecifieke vaardigheden. De kennismaking met vele stedelijke functies en activiteiten kan hen stimuleren tot nadenken over de eigen toekomstmogelijkheden in of juist buiten de stad, en zo bijdragen aan de oriëntatie op studie en beroep.

Het culturele leven in een stad wordt gevoed vanuit vele krachtcentra. Scholen en bibliotheken zijn daarbij verwant als centra van cultuurbeleving en kennisverwerving. Dit project is ontstaan vanuit de samenwerking tussen het Oranje Nassau College en de Openbare Bibliotheek, beide te Zoetermeer. Van die samenwerking draagt het de sporen, maar ook van de betrokkenheid van andere instellingen zoals kerken, musea, verenigingen en gemeentelijke instanties. Elke school zal zelf moeten vaststellen, welke plaatselijke mogelijkheden er zijn om gebruik te maken van externe instanties en deskundigen. De Openbare Bibliotheek kan daarbij fungeren als tussenschakel. Het project biedt verschillende suggesties en varianten. Er is nadrukkelijk naar gestreefd, in te spelen op recente ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs. Enkele steekwoorden: vakoverstijgend, zelfstandig, competentiegericht, activerend, integratie van ICT. De school die een proeftuin zoekt om met deze uitgangspunten aan de slag te gaan, heeft met dit project iets bruikbaar in handen.

Opzet

Driedaags project voor bovenbouw havo/vwo, met voorbereidende workshops. Elke klas wordt

Overzicht

aspect	vak(ken)	workshop archief	workshop poëzie	workshop fotografie	workshop toneel	workshop beeldbewerking	workshop gemeente	workshop website
Mijn stad vroeger	geschiedenis	X		x	x			
Kunst in mijn stad	ckv-1 / 2 / 3		X	(x)		x		x
Hoe mijn stad werkt	aardrijkskunde			x			x	x
Ik in mijn stad	Nederlands		X	x				x
medewerking van (bv)		archivaris stadsmuseum archeologen	docent Ned. dichters	fotograaf bibliotheek	toneelgroep regisseur dramadocent	ICT-er leerlingen	gemeentelijke stedenbouwkundige	ICT-er bibliotheek
locatie		extern	extern/intern e-mail / ELO	intern	intern extern /	intern	extern intern	extern intern
Workshop inpassen in lesrooster		Geschiedenis	Nederlands	ckv	Nederlands of ckv	ckv	aardrijkskunde	informatica

verdeeld in vier groepen; elke groep onderzoekt een aspect van het stadsleven:

- A Mijn stad vroeger (Geschiedenis)**
- B Kunst in mijn stad (CKV 1, 2 en 3)**
- C Hoe mijn stad werkt (Aardrijkskunde)**
- D Ik in mijn stad (Nederlands)**

Elk van de vier aspecten sluit dus aan bij een bepaald schoolvak, en is gekoppeld aan leerdoelen van dat vak. Voorafgaand aan de projectdagen worden tijdens vakuren workshops georganiseerd waarin bepaalde vaardigheden worden geoefend of lezingen worden gegeven. Elke groep verzorgt een eigen presentatie. Ook hierin worden bepaalde vaardigheden gedemonstreerd. Elke groep is tijdens de projectdagen bezig met drie soorten activiteiten: documentatie, creatieve verwerking, presentatie.

Bij het project zet de school waar mogelijk externe specialisten en deskundigen in om vaardigheden en informatie op hun gebied aan de leerlingen door te geven. Ook zijn de leerlingen zoveel mogelijk op locatie actief, dus buiten het schoolgebouw.

Bij het project wordt een groot beroep gedaan op zelfstandig werken, al dan niet in groepsverband. De docenten hebben tijdens de uitvoering vooral een sturende en begeleidende rol. Daaraan voorafgaand spelen zij een cruciale rol bij het toesnijden van het project op de eigen situatie en bij de organisatie en didactische vormgeving.

Om het project goed aan te sturen, is het nodig taken te verdelen en in een vroegtijdig stadium afspraken te maken:

- Met het schoolmanagement: inpassing projectdagen in het rooster, inpassing in PTA's, publicitaire afspraken.
 - Met externe instanties en personen: verzorgen van workshops, mogelijkheden en randvoorwaarden, locaties, data vastleggen.
 - Met ICT-beheerders en creatieve vakcollega's: overleg over gebruik van ICT-middelen en lokaliteiten.
 - Met betrokken secties: het project zo goed mogelijk inpassen in lesprogramma's.
- In de voorbereidingsfase vindt ook de indeling van de leerlingen plaats. Hierbij kan rekening worden gehouden met persoonlijke voorkeuren en profielen. Uit deze indeling volgt vanzelf de indeling in workshops, omdat deze aansluiten bij één of meer bepaalde aspecten en de bijbehorende vaardigheden.

Workshops

Volgens dit overzicht volgt elke leerling drie workshops, die passen bij het aspect waarbij hij/zij is ingedeeld. Hierna staat een uitleg van de opzet per workshop, met suggesties voor alternatieven. Bij het opzetten van workshops is het belangrijk, de juiste contacten te leggen met externe deskundigen en instanties. De plaatselijke Openbare Bibliotheek kan hierbij goede diensten bewijzen.